

І жуку наугайтесь,
И свого не чурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК XIV Ч. 176. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 13-го ВЕРЕСНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 13, 1957 No. 176. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН

Нью-Йорк, Ровд Айленд. — Президент АЙЗЕНГАВЕР 11-го вересня підписав новий імміграційний закон, але гостро його критикував, називаючи його "жалюгідним". Президент сказав, що підписав той законопроект тільки тому, що він здійснює деякі пункти, запропоновані урядом в січні цього року. "Хоч цей закон в дечому поправляє дотеперішні імміграційні приписи, казав АЙЗЕНГАВЕР, то з нього не с'доволені, бо він не змінив сутності багатьох несправедливостей в дії об'єднаного закону". Президент не с'доволені з цього закону тому, що він не признає права на постійний поїзд в цій країні 28.000 мадярських втікачів, які тепер перебувають в США як "бездержавні" з правом на тимчасовий поїзд, не маючи можливості старатися про американське громадянство. Новий закон не змінює дотеперішньої квотної системи, яка признає для окремих країн квоти кожнорічних іммігрантів, і яка є несправедливою для східно-європейських народів, бо основана на статистиці з 1920 року. Новий закон не встановлює нової "політики" при дозволі на в'їзд до США політичним втікачам з-під комуністичного терору. Головні пункти нового закону. 1. Впровадження найближчих двох років до цієї країни зможе прийти понад теперішні

Перед підписом на акціях у Нью-Йорку, Р. Ай., през. АЙЗЕНГАВЕР підписав імміграційний закон, прийнятий під час закритої сесії Конгресу.

АЙЗЕНГАВЕР ПОГОДИВСЯ НА ЗУСТРІЧ З ГУБ. ФОБУСОМ У СПРАВІ ІНТЕГРАЦІЇ

Нью-Йорк, Р. Ай. — Губернатор штату Арканзас Орвал Е. Фобус звернувся до през. АЙЗЕНГАВЕРА з пропозицією відбутися спільну зустріч для обговорення справи расової інтеграції в Центральній Секретарській Школі у Лінтл Рок, Арк. През. АЙЗЕНГАВЕР погодився на пропозицію губ. Фобуса і встановив час відбутися наради на п'ятницю або суботу цього тижня. У своєму зверненні до Президента губернатор Фобус підкреслює, що обов'язком кожного громадянина є дотримуватися судових рішень і наказів і він теж не має бажання відоклитися від громадянства наказу дискримінаційного суду в справі інтеграції.

Можливість крайового страйку телефонічних працівників

Нью-Йорк. — Робітничі спілки Комунікаційних Працівників Америки заповняли заяву на страйк в дні 16-го вересня, якщо до того не будуть закінчені з успіхом переговори про збільшення зарплатних платень. Вестерн Електрик Компані в Нью-Йорку, де ведуться головні переговори, повідомляє, що с'надія на успішне вирішення спору між затруненими і працевлаштуваннями. Представники цієї компанії на основі давнішого досвіду заявляють, що навіть якщо і почався страйк всіх 200.000 телефонічних працівників, то телефони в цій країні в більшості будуть працювати, бо вони є на 85 відсотків автоматизовані і можуть діяти без працівників. Компанії в Огайо і в західних штатах повідомляють, що там почався вже "дикий" страйк, проти якого виступила головна управа спілки "Комунікаційні Працівники Америки" в Вашингтоні, закликаючи всіх до праці аж до офіційного оголошення про крайовий страйк.

Конгресмен Купер обіцяє зменшення податків в 1957 році

Вашингтон. — Голова Комісії Способів і Методів в Палаті Репрезентантів демократичний конгресмен Джері Купер заявив, що, згідно з його передбачуванням, Конгрес в найближчому році ухвалить зменшення притруткових податків. Оголошував ним комісія починає акцію в Конгресі в справі ухвалення податків. Конгресмен Купер заявив, що члени Конгресу вже й цього року відчували, що притруткові податки є надто високі, але не можна було нічого в цій справі зробити з огляду на невпевнену фінансову й валютну ситуацію та на інфляцію долара. Вивчаючи податкові проблеми, конгресмен Купер заявив, що: "Маю повну надію, що в найближчому році відбудеться зменшення податкових тягарів." В першу чергу повинні б бути зменшені податки тих, які мають найменші притрутки.

В АМЕРИЦІ

- У Гавсестоні, Техас, 2-річний Ренді Лінн Ноланд, коли всі в домі спали, встав із ліжка, взяв батьків револьвер і постріляв 31-річного батька та 25-річну матір. На щастя, небезпечним не загрозив.
- 80-річний Чарльз Т. Оліві, перебуваючи в гості до Діттрой, рішав зайти в шахи з шаховим чемпіоном Річардом Гішом. В кімнаті першої партії Гіш сказав старикові: "Виграти!" Але Оліві цього не відповів, він помер на удар серця.
- Комісія Атомової Енергії повідомила, що пробна експлозія атомової бомби, заложеної на 800 стій під землею, відбудеться в середу 18 вересня на дослідній площі в Неваді. Науковці хочуть дослідити вплив цієї експлозії на земну кору.
- Департамент рільництва повідомляє, що цього року до половини серпня фермери здали до урядових магазинів тільки 36.000.000 бушелів пшениці, а минулого року в тому самому часі — 108.000.000 бушелів. Цього року фермери продають більше пшениці на вільному ринку.
- 19-річна Марта Е. Конеллі, в Індіанополісі, Індіана, хотіла розвільнитися з своїм 25-річним чоловіком Вільямом, бо він, мовляв, читав Біблію, вимагав, щоб вона ходила в спідницю, а не в штани, і хоче, щоб вона відвідувала церкву. Суддя заявив, що жодний із цих трьох

аргументів не може бути прийнятий до розв'язу, і відкинув прохання химерної молодої жінки.

- Нью-Йоркський мільйонер Нелсон А. Рокфеллер веде переговори з безболовою дружиною "Даджер" в Брукліні, щоб вона залишилася на місці і не переносилася до Лос-Анджелесу, Каліфорнія. Він обіцяє допомогти при будові стадіону вартістю 20.000.000 дол. на 50.000 сидінь місць. Вислід переговорів ще не відомий.
- 102-річна Катерина Мек-Парлен в Нью-Йорку 11-го вересня відзначила свої народні дні в каплиці доми для вбогих, де викладає Служби Вожої на її інтенцію, яку відправив о. Дж. МакКарті. Від 1895 року вона працює в шпиталі для хворих, головним чином тих, на пієрках. В 1953 році Папа Пія XII відзначив її "Про Еклезію та Понтіфіке" за християнську працю і працю для Церкви.
- Голова Міжнародної Спільної Дереворобнички Америки, Ал. Ф. Гартон, заявив на річних зборах своїх організації в Портленді, Орегон, що "єдиним засобом недопустити до безробіття зменшення робітничих годин в тиждень". Він домагається, щоб АФП-КЮ виступила старалися скоротити тиждень праці, бо мовляв, "робітництво не може чекати до того дня, коли член безробітних становитиме мільйони".

Вилсон обіцяє вдосконалені ракети середнього засягу за один рік

Вашингтон. — Секретар оборони Е. Вилсон заявив на пресовій конференції, що ЗДА зможуть вдосконалити за один рік керування ракети середнього засягу, які зможуть летіти на віддалі до 1.500 миль. "Ви можете зробити подвійну роботу впродовж одного року, якщо ви цього хочете", — сказав Вилсон, який вже кілька разів заявляв, що він с'доволені з продукції керіванних ракет. Та секретар оборони не хотів "напевно" сказати, хто веде перед в продукції цього роду зброї ЗДА чи СССР. Пресова конференція відбулася в бюрі Вилсона з приводу запрошення нового асистента секретаря оборони д-ра Пола Д. Фута, який має керувати інженерним і дослідним відділенням. Вилсон заявив, що залишиться в Пентагоні ще один місяць, а тоді всі обов'язки секретаря перейме Ніл Г. Мек-Елрой, колишній голова фірми "Проктер і Гембел". Вилсон повідомив, що 17-го вересня відбудеться в Пентагоні прийняття для відзначення 10-річчя уніфікації збройних сил країни, на якому буде присутній і Мек-Елрой.

Нюбергер домагається обмежити права губернаторів над крайовою гвардією

Вашингтон. — Демократичний сенатор Річард Л. Нюбергер сказав, що він на найближчій сесії Конгресу внесе законопроект про обмеження прав губернаторів послугувати крайовою гвардією "як особистою армією або притрутковими відділами губернатора". Сенатор Нюбергер заявив, що правий дорадник в Сенаті вже виготовив законопроект в цій справі, бо поїзд в Лінтл Рок, Арканзас, виявив, що конче потреба такого закону. Згідно з цим проектом губернатори не мають права користуватися воїнами крайової гвардії для припинення наказів федерального суду і для такої акції, яка була б незгідна з федеральною конституцією. Якщо б якийсь губернатор діяв незгідно з цим законопроектом то президент ЗДА мав би "право припинити виплату федеральних фондів на втримання крайової гвардії". — Голова Правничої Комісії в Палаті Репрезентантів конгресмен Емеліо Селлер домагається, щоб президент АЙЗЕНГАВЕР виставив федеральні війська проти губернатора Арканзасу Фобуса, яке змусило б його відкликати воїнів крайової гвардії з-під будинку середньої школи та вмовити вступ до школи негритянським учням.

Аргентина оголосила ембарго на довіз авт

Буенос-Айрес. — Аргентинський уряд внаслідок погіршення економічної ситуації країни оголосив ембарго на довіз авт. Ця заборона прогнатьється попереднім заявом уряду генерала Педрарамбуру про те, що касус державного контролю над економікою держави та дозволяє на те, щоб нею керував закон заборонування та продукції. Але уряд мусів видати заборону на ввіз чужих авт, бо його засоби долярові валютні такі малі, які вистачають на імпорту важливіших товарів. Політична й економічна не-

Ситуація на Середньому Сході дещо злагіднена

Амман. — Закордонний міністер Йорданії Самір ель-Ріфай, як також закордонний міністер Лівану д-р Чарльз Малік виступили промови з заявами, що їхні країни не виступлять проти Сирії та що одержана Йорданією американська зброя була об'єднана й ще раніше, перед останніми змінами в Сирії. Також савді-арабський посол в столиці Сирії Дамаску шейх бен Зейд мав заявити, що Савді Арабія буде вірна своєму військовому союзові з Єгиптом і Сирією. Ті заяви — за пресовими коментарями — не с'дозволяють прихильно поглядати на останній в'їздовий арабських держав, тільки від-

Тіто й Гомулка переводять тайні наради

Београд. — Югославський президент-диктатор маршал Тіто і перший секретар польської комуністичної партії та фактичний диктатор теперішньої Польщі Владислав Гомулка переїхали зараз на другий день перебування польської делегації в Югославію з Београду на острів Вірбоні, де він звик переводити тайні наради з усіма поважнішими закордонними гостями. Гомулка відмовився сказати будь-що про зміст задуху розмов з Тітом, заявивши, що про це скаже офіційний комуніст, коли наради закінчатимуться. За коментарями преси — у тому комуністаті напевне буде підкреслено, що раз потреба незалежності і рівності та співпраці на базі "рівний з рівним" всіх комуністичних держав і політики "позитивної неутралістичності" у закордонній політиці. Водночас напевне будуть у тому комуністаті такі фразеологічні звороти, які доказували б комуністичну правдивість Тіто і Гомулки і їхню лояльність супроти Москви. — У зв'язку з заявою Тіто в користь західного кордону Польщі на Одрі-Нісці, а з індіанським міністером в Югославію д-р Пфафдерер висловив своє невдоволення, а західно-німецький уряд в Бонні просив Югославію з'ясувати ближче висліди Тіто, що кордон Одрі-Нісці є "єдина й найкраща розв'язка".

Папа закликає духовенство стелити за радіо-телевізійними передачами

Рим. — У своїй 22-й з черги Енцикліці, датованій 8 вересня, але оприлюдненій 11 ч. м., Папа Пія XII підкреслює значення фірми, радіа і телевізії для піднесення чи підняття моралі одиниці і громади і тому доручив духовенству стелити за аудіо-відео, щоб можна було з них поручати та інші таврувати. До цього часу Католицька Церква виконувала вже таку місію у відношенні до фірми, а тепер вперше Папа офіційно заговорив також про

У Франції радитимуть над автономією для Альєр

Париж. — Французький уряд Моріса Бурже-Монорі скликав офіційно надзвичайну сесію парламенту на 24-го цього місяця для справи Альєр. Уряд виступить на тій сесії з готовим проектом нової поширеної автономії для Альєр. Остаточний текст має бути ще передискутований і прийнятий радою міністрів, яка до часу відкриття сесії парламенту має відбутися кілька засідань. Уряд сподівається заповнити собі більшість для свого проекту, що поки зійдеться сесія, щоб оминити небезпеку повалення проекту, що було б однозначним з новою кризою уряду. Прийняття того проекту передбачується на першу половину жовтня, безпосередньо перед тим, як має розпочатися дебата над справою Альєр на терені Об'єднаних Націй і Нью-Йорку. Поки що найбільший спір іде за компетенцією центрального парламенту і центрального уряду в Альєр, за прерогативи французького міністра для справ Альєр і способів забезпечення прав французьких мешканців Альєр. Найгірше, що керівники на аціоналістичного руху в Альєр ставляться до нового проекту вороже, то му цілий той проект буде тільки аргументом в руках представників Франції в Об'єднаних Націях.

Німецькі воїни візьмуть участь у виборах

Бонн. — Вперше за німецької історії уніформовані воїни візьмуть участь у виборах до західно-німецького парламенту. Активне виборче право мають всі воїни, які досягли 21 рік життя. Таких нараховують 85.000. Решта 20.000 ще не має приписаного віку. В минулому член німецьких збройних сил не мали права голосування, бо обов'язував принципі повного відполітизування "армії, що мала тільки сліпо слухати своїх військових зверхників. Передвиборча пропаганда добігала до кінця. В останній хвилині пробують організувати на суперництві двох

АНГЛІЯ ПРОПОНУЄ ВИСЛАТИ ДО МОСКВИ МІСІЮ В СПРАВІ МАДЯРЩИНИ

Об'єднані Нації. — За теперішні репресії в Мадяричній відповідальний більше совєтський уряд, як комуно-мадярський, і тому треба в Москві, а не в Будапешті заходитися, щоб покращала доля мадярського народу — твердив репрезентант Англії надзвичайній сесії Об'єднаних Націй командор Аллен Нобл, на засіданні в середу 11 вересня ч. р. Він дуже гостро атакував Москву за її "брутальні утиски" на Мадяричній та перестерігав Москву, що Об'єднані Нації не задовольняти ніякі інша поступка в справі Мадяричнини, як тільки відкликання відтіл совєтських військ. Нобл твердив, що за англійськими відомостями число розстріляних на Мадяричнині не менше 2.000 та що круго 20.000 осіб перебуває там тепер у в'язниці, або концетраційних таборах. Нобл підкреслював, що на який наразений весь престиж Об'єднаних Націй в широкому світі у зв'язку з поведінкою Совєтської Мадяричнини і супроти Об'єднаних Націй. Нобл виступив проти суттєвості "деяких осіб доброї волі" (маючи під ними на увазі — за коментарями преси — "неутраліста" типу індіанського прем'єра Неру), на ч. б. даліш. дебатах в ООН над справою Мадяричнини й обіцявали тільки міжнародне напруження, поминали шанси направи відносин та наразували справу міжнародного роззброєння, бо, мовляв, такі наради "псувають атмосферу, потрібну для успішних переговорів". "Думаю — казав пред-

В Індонезії радять над рятіванням країни проти хаосу

Якарта. — У столиці Індонезії Якарті ділячі з 21 провінції, що протягаються на просторі 3.000 миль, щоб наразувалися над рятіванням цієї молодого республіки проти його хаосу, який загрозив їй від внутрішніх спорів. Найважливішими проблемами нараз є ситуація в державі і 2. безпечний розкол у збройних силах. Річ у тому, що в Індонезії, яка складається з архіпелагу островів та поділена на численні провінції, — проявлялися сильні відцентрові тенденції і різні місцеві військові командири, захоплюючи в свої руки всю владу, почали відмовляти послуку центральному владі. Тому в цій конференції беруть участь однаково цивільні діячі, як і військовики. Корисною проголошено цієї конференції є факт, що два суперники-антагоністи, президент Сукарно і його колишній заступник д-р Гатта, який зрікся в мин. році свого становища і перейшов до гострої опозиції, виступили одностайно при відкритті конференції, закликаючи до національної єдності і державної зрілості. Противники Сукарна закликають його диктаторсько-централістичні аспірації та потурання комуністам і бачать в Гатті свого провідника. Гатта — це лідер, найбільш в Індонезії знаменитий комуніст. Конференція проводить безпартійний прем'єр Дюанда.

У СВІТІ

- Папа Пія XII заборонив мадярським духовним займаючи в Мадяричній будь-які публічні становища. Протягом місяця вони мають зрестися цих становищ на публічній службі. Де с'успішав і з трьох духовних, які засідали у комуно-мадярському "парламенті", делегати розбиваючи групу духовенства, "лояльного" супроти уряду Яноша Кадара.
- У Сайгоні, столиці Південного В'єтнаму, юрба здемолювала друкарню та редакцію двох часописів, які критикували президента Нго Дінг Дієма, і обидва каменями доми вивадили і головних редакторів цих газет.
- Карл Дені, колишній німецький адмірал і фарамазний наступник Гітлера, як "голови нацистської Німеччини", випущений минулої осені з в'язниці, де сидів, як в'язень злочинців, мре про те, щоб знову плавати морями. Він має тепер 66 років і живо цікавиться політичними справами, але активної участі в політичному житті не бере ніякої. Бушій адмірал мешкає в дружинною у скромному двокимному помешканні в Гамбургу, але дістає помісичну пенсію ренту — 1.600 м. марок (\$380).
- В Японії скликався річний конгрес представників різнонаціональних Пен-Клобів, себто організації найвідоміших письменників, драматургів і публіцистів. На конгрес перебуло 170 закордонних делегатів. Із ЗДА були присутні Джан Стейнбек, Джан Герзі і Джан Дон Пассос.
- До Москви прибув 22-річний Шелбі Такер, американський студент, якого китайські комуністи вивезли з Китаю за те, що він відмовився показати їм свій американський паспорт. Він був у групі 4 студентів, які безпосередньо після московського "Фестивалю молоді" поїхали до комуністичного Китаю, прийнявши запитання його диктаторів, неупереч пересторозі американського уряду. Такер був "найправильніший" у тій групі і не приховував своїх анти-комуністичних поглядів. Він заявив, що хотів би якнайшвидше вирватися з-поза залізної завіси. Він студіює в Оксфордському університеті в Англії і американський посол в Москві порадив йому мерщій туди їхати. З Вашингтону повідомлено, що його паспорт закінчив також на поворот до ЗДА.
- За закінченням естації в Західному Берліні помер на удар серця Герман Кестнер, колишній співавтор конституції, яка мала б об'єднати Німеччину під авіаційними комуністами і кол. вше-прем'єр Східної Німеччини, який так не витримав у лояльності до комуністів і втік на Захід. Він мав 70 років.

СВОБОДА

UKRAINIAN newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1958.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незадоволені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНА РАЦІЯ

Хоч Литтел Рок є столицею стеути Аркензо, проте, здається, небагато людей у широкому світі і далеко не всі громадяни ЗДА знають про його існування, поки воно раніше не вийшло у вересні 1957 р. сумною славою. Але й розважливіші самі мешканці того несповна 200-тисячного міста радше стурбовані, аніж горді, тією несподіваною славою. З щоденних новин та окремих інформаційних статей читачам уже відомо, що спричинив той розголос тамешний губернатор, Орвел Е. Фобус, який 2 вересня ц. р. викликав підлеглих йому, як шефів етєйової езекутивної, національно-гвардійської, поставив її перед будинком середньої школи, до якої цього року, за задляцією прийнятим планом, мали вперше прийняти кількох муриських школярів, і не допустити їх туди. Він виправдував свій розпорядок бажанням зберегти публічний спокій, який — за його переконанням — був би порушений при влізасх муриських дітей до "білої" до цього часу школи. Водночас губернатор кількакратно заперечував, начебто він був проти шкільної інтеграції. Справа, як відомо, набрала величезного шуму, і вже близько два тижні буквально всі часописи в Америці щоденно повні вісток про Литтел Рок. На задній план відійшла расова проблема інтеграції і сегрегації, про яку стільки мови було якраз у цьому році, у зв'язку з ухваленням закону про громадянські права. На перше місце висуналися два найважливіші імперативи: державного правопорядку та доброї слави не малого стеутового міста, а цілої могутньої держави.

Розглядаючи з цього погляду викликану губернатором Фобусом бурю, коментарі всіх без винятку найповажніших американських щоденників і журналів підкреслюють такі правди: хоч може губернатор Фобус дійсно діяти у добрій вірі, бовіє заворушені і хотів тільки зашпекити міську і стеутову спокій, проте у практиці підтримав назадишній сегрегаціонізм і утруднив процес повного зрівняння всіх громадян ЗДА в життєвій практиці, без різниці раси, віри і походження; до цього часу тільки приватні особи, окремі одиниці та їхні гурти ставили інколи фізичний спротив інтеграції, а тепер уперше практично прислаивав до них високий державний урядовець із найвищим у стеуті авторитетом і створив цим небезпечний прецедент для інших стеутив; внаслідок цього виникнув конфлікт між стеутовою і федеральною владою, якого не потребували ні стеути, ні країна і який насправді анахронічний і без сутніх причин. Це все справи внутрішньоміжнародного порядку. Куди більшу шкоду принесли акція губернатора Фобуса З'єдненим Державам в міжнародному масштабі. Московські більшовики і різнонаціональні комуністи дістали чудовий матеріал для своєї злобної антиамериканської акції. Одна світлина — як то члени національної гвардії зупиняють доступ до школи 15-річних муриських дітей — варта для них більше, аніж десять хрупких промов. Воляки гвардії, які це робили, і навіть сам їхній командант могли про це не подумати. Але стеутовий губернатор повинен був мати на увазі таку небезпеку. "Може він діяв за заарожанним планом, може це була акція, спричинена панікою, може це була дія внаслідок невірної розуміння ситуації", — читавмо в одній американській статті на що тому, яка кінчатсь висновок, що без уваги на спонуки, якими керувався губернатор Фобус — наслідки його дій погані для стеути Аркензо, для міста Литтел Рок і для всієї американської країни.

Очевидно, що в південних стеутах ЗДА є те, може, одиниці, які похваляють губернатора Фобуса і вбачають в ньому оборонця доброї справи. Бо завадно глибоко це закорінені в цих стеутах іксїти до повної расової рівності не в теорії, а в цоденній практиці, і ці настрої формовані сторіччями, не можуть зникнути безслідно навіть впродовж десятиріч. Проте, коли і сам губернатор Фобус не заперечує кінчатости інтеграції та не кнєсїтїєсь правильности рішення Найвишого Суду з травня 1954 року, і коли на тому самому становищі стїють також тамешні шкільні чинники, то це — наявний доказ величезного поступу. Тільки вороги Америки не хочуть бачити його. Справа інтеграції перейшла вже давно від принципу до метод здійснювання, і в самому Литтел Року їде тільки про час і способи. Акція губернатора Фобуса змярчала саме ту різницю між принципом рівності, що його всі признають, і методами, які її здійснювати. На щастя, світ знає правду про Америку.

Губернатор Фобус, мабуть, здобув собі популярність серед усіх, що "не люблять" муришів, серед усіх, що неохоче бачать своїх дітей на одній шкільній лавці з муришескими дітьми. Але така популярність і такі симпатії-антипатії не мають нічого спільного з дієвим державним інтересом. Спокій, зрівноваження, розум і критерій доцільности — це ті чинники, якими єдино треба керуватись у підході до державної праці.

ТІКАЮТЬ З КОМКОРАБЛЯ

Міжнародний комунізм, конкретно комуністичні партії окремих країн, що перебувають під безпосереднім проводом і диктатом Москви, увійшов у таку стадію свого існування, коли кожна людина, в якій збереглося хоч трохи людської гідности і совісті, поривав не тільки з комуністичними і прокомуністичними організаціями, до яких вона належала, але й з самою комуністичною ідеєю. Сьогодні все менше комуністів, які признаються в приналежності до компартії і вже цілком мало таких, які вважали за честь носити звання комуніста.

До довгого ряду розчарованих у комунізм людей, таких, як колишній провідник та ідеолог югославської компартії Мілован Джілас, що опублікував окрему книжку про постання нової класи соціальних буржуїв і експлуататорів, чи як загладували останніми днями східно-німецький комуніст, публіцист і літературний критик Альфред Канторвіц, що, порвавши з комунізмом, виступив з полум'яним обвинуваченням проти сучасного комуністичного фашизму і варварства, чи видатний американський письменник, колись давній звеличник комунізму і Кремлю, Говард Фаст, що рішуче засудив криваві дії московського комунізму, — приєднався ще один з радів комуністичної партії Америки, до останнього часу керівник політичного редакторства офіційного органу компартії ЗДА "Дейлі Воркер" — Джозеф Кларк.

16-річним юнаком Кларк став членом комуністичної партії і перебував у ній на протязі 25 років, в тому числі 11 років був пов'язаний з редакцією "Дейлі Воркер", здійснюючи і пропаганду на сторінках цього часопису напруги й настанови проводу американської компартії, обороняючи її розпоряджувачи кожні кивок еміведського пальця з Москви.

Сьогодні, по стількох роках служби, Кларк розчарувався і вирішив вийти не тільки з редакції "Дейлі Воркер", але й з комуністичної партії. "Добили" його, чи пак спонукали до цього не революції Хрущова про злочини Сталіна і навіть не советська інтервенція на Мадярщині, що закінчилася кривавим погромом мадярського робітництва та селянства, але, як виходить із опублікованої ним у "Дейлі Воркер" і переданої іншим "буржуазним" американським газетам, — справа Кагановича.

Молотова і Маленкова, точніше кажучи, виступи Хрущова (безпосередній чи й інспірований ним) проти Кагановича. Ще 10 липня ц. р. в своїй статті, надрукованій у "Дейлі Воркер", Кларк висловив дуже критичні зауваги про опублікований у Совстах комюнікат ЦК КПСС про ліквідацію "антипартиї" групи", після чого багато з-поміж членів крайового комітету компартії ЗДА почали вимагати його усунення із становища закордонно-політичного редактора згаданого органу. Своєю непогодженістю з офіційними настановами партійної політики висловлював Кларк і під час советської інтервенції на Ма-

КОЛИ ВІТЕР...

В ніч грозову, у ніч горобіу
Вискавця осяла шлях.
Все, чим так дорожив,
— все покинув!
Тільки вітер сміявся в полях...

І забув я знайому дорогу,
Де під вікнами шум яворів.
Може й справді я серцем
Згорів? —
Зрідка б'є воно ніжку тривогу.

Ні! Немає йому супокю...
Вабить поле його і гаї,
Кличуть казкою золотом
Глубі і очі й.

Як їма над селом опіночі
Розставляє свої тепер,
Я їма ї нього шепчу,
Обіцяваю саявом зорі.

Десь колись іще вїтї зелене,
Спить ставок в голубій тишині.
Може, вийде і знову до мене
В білокрилї дівочї вбранні.

Може вийде...
Тривожен, в закурї,
Лиш не скаже, не скаже:
"Люблю..."

Коли вітер народжує бурю,
Він ламає усе — без жалю!

ЛЕОНІД ТЕНДЮК

Юрій Таркович

ЗА П'ЯТЬ ХВИЛИН ДВНАДЦЯТА

Так можна назвати теперішню ситуацію в Західній Німеччині, ситуацію, що наставала перед німецькими парламентарними виборами, наслідок яких чекав весь світ з огляду на географічне, політичне та економічне становище цієї країни.

Тим часом 81-річний Аденауер невтомно розіграв спеціальним поїздом по всій країні і з підвудібною енергією апелує до німців, щоб і при цих виборах голосували за його Християнсько-Демократичну Унію та її по-сестру, баварську Християнсько-Соціалну Унію. Аденауер у цих виборах найбільш війовничий з усіх по-мощів. Передвиборчу агітацію він почав із гострого нападу на соціал-демократів, які є одиноким великим партією, що могла б по ньому перебрати владу в Німеччині.

Або християнство, або комунізм — з таким девізом почав свої виступи Аденауер, умотивовуючи небезпеку комунізму в той спосіб, що по есентуальній перемозі соціал-демократів вони зривуть за-хідно-німецькі договори з ЗДА й НАТО, і таким чином Німеччина попаде у комуністичну пастку, стане советським сателітом. "Християнство або комунізм" — по-вторює Аденауер цілком тихля на десятих зібраннях, які закликають втілювати багатолюдність, бо її противники Аденауера хочуть бодяй по-бачити, як старенький канцлер атакує всіх, хто хоче змі-ну політично-економічний курсу Німеччини. В різних ва-ріантах змальовує Аденауер чорними барвами небезпеку, яка напевно прийдє з пере-могою соціал-демократів. "Перемога соціалістів приве-де Німеччину до руїни", — го-сподарять експерименти соці-ал-демократів — смертельна небезпека для німецького на-роду" і т. д. Таким чином Аденауер і його співробітники, день-у-день атакуючи своїх противників, вже загна-ли їх у становище розлучли-вих оборонців, які ледве всти-гають відповідати їм і мають змогу розвинути свої власні передвиборчі аргументи та ідеологічні напруги. Аде-науер заскочив їх несприго-тованими.

Голова соціал-демократи-чної партії, куди молодший від Аденауера Оленгауер, щойно в останніх днях трохх вибор-них спину від ударів Аде-науера і пробус переходити в протинаступ, хоч відповід-ний момент безнадійно про-гав. Оленгауер, а за ним і всі соціалістично-промовні тепер увесь офіційно відмов-люються від соціалістичї тор-гілі і промислу, здаючи собі справу з того, що мало тепер з таких німців, які вірять у те, що соціалізація могла б дати країні економічні на-слідки, які дала система від-носно економічного життя. Со-ціалісти вимагають тепер тільки деакої контролю над копальнями вугілля та енер-гетичним господарством. Такі їх поступки вказують на те, наскільки всіякі натяки на соціалізацію з тепер непопу-лярними в Західній Німеч-чині. До цього змусив їх Аде-науер. Соціалісти вимагають знесення обов'язкової вій-ськової служби, але вже не

вимагають роззброєння Ні-меччини, як це вони робили ще декілька років тому. Пр-оте, Оленгауер все ж вимагає, щоб Німеччину ніколи не озброювали атомовою зброєю і щоб вона вийшла з НАТО, щоб уможливити об'єднання. Очевидно останні советські потягнення побивають і ці аргументи соціал-демократів, бо всім стає ясно, що Москва ніякого об'єднання Німеччи-ни не хоче, крім такого, яке змело б всю Німеччину до ролі советського сателіта.

З десятих інших малих партій нападають і на Аде-науера, і на Оленгауера, по-бояючись, що вибори можуть привести до двопартійної си-стеми на зразок англо-сак-сонських країн, і що тоді для малих партій не буде місця. Отже, вони застрашують ні-мецького виборця монополією двоох великих партій, що бу-де, мовляв, кінцем демократії. На ділі малі партії засудже-ні на повільне вимирання.

Передвиборча кампанія утруднює агітацію опозицій-них партій головним чином тому, що Західна Німеччина доходить до вершка еконо-мічного розвитку, до добро-буту, якого ще ніколи в істо-рії тієї країни не було. Прак-тично безробітних немає, а ті, що є, якщо хочуть працюва-ти, роботу можуть знайти. Німецька валюта, яка ще не-давно не мала жадного по-криття в золоті чи чужій ва-люті, має сьогодні одну з найтвердіших у світі основ.

Західна Німеччина має ч-лєр валюту і золота на 23 мільярди марок. Крім ЗДА, жадна країна світу не має такого високого покриття. Німеччина продукує найбіль-ше в Європі авт, найбільше радіоапаратів і багато дечого іншого. За німецькою маркою полюбють тепер в цілій Євро-пі і, по американському до-злярові, на марку є найбіль-ший попит. Ясно, що за та-ких умов дуже важко поборо-вувати Аденауера, і надї на те, що соціал-демократи візь-муть верх при виборах 15 вересня, дуже малі. Крім то-го їм пошкодило і те, що при останніх своїх відвідин-ах в Східній Німеччині Хрущов майже одверто висловлюва-в за соціал-демократами, і комуністична партія Захід-ної Німеччини, яка є заборо-неною, дістала тасмні акза-ції підтримувати їх у ви-борах. Німецьким соціалістам така комуністична допомога дуже небажана, бо вони є переконаними антикомуні-стами, але факт залишається фактом і його використовує Аденауер.

Назагал переконання в За-хідній Німеччині таке, що партія канцлера Аденауера вибори виграє. Німецька ду-же чутлива біржа рахується з продовженням уряду хри-стіянських демократів. Але несподіванки у виборах за-жди можливі. Пригадаймо недавній приклад Канади, де опозиційна партія зовсім не-сподівано вийшла перемож-цем, або президентські вибо-ри в ЗДА у 1948 році, коли і вибори виграє Труман, хоч в усьому світі вважали, що президентом стане республі-канський кандидат Дюї.

Вступайте в члєни

Українського Народного Союзу

А. Заплітний

МАДЯРСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ У ЗВІТІ ОН

(4)

30-го жовтня Москва про-голосила декларацію, в якій між іншими сказано, що со-ветські війська остаеться в будь-якій соціалістичній краї-ні тільки на виразне бажан-ня дотичної країни, і що со-ветська військова команда вже дістала наказ на кожне бажання мадярського уряду вивести свої війська з Буда-пешту і почати переговори в справі їх побуту на мадяр-ській території.

Але вже 1-го листопада мадярська розвідка донесла, що великі советські з'єднан-ня вступили в кордоні Ма-дящини зі самого СССР, з Румунії та з Словаччини. То-ді Надь, як міністер закор-донних справ, запросив со-ветського посла до Буда-пешту і почати переговори в справі їх побуту на мадяр-ській території.

Того самого дня зміст цієї заяви подано до відома всім посольствам, а кредитованим при мадярському уряді, і ви-слано каблетом до Об'єд-наних Націй, щоб вони схили-ли чотири великі держави (ЗДА, Англію, Францію, СС-СР) до визнання і гаранту-вання нейтральности Мадяр-щини. 2-го листопада мадяр-ський уряд подав до відома всім посольствам, що великі советські військові частини прямують на Будапешт і звернувся до ОН з просьбою, щоб Рада Безпеки наказала Мадярщині та СССР негайно розпочати переговори в справі виведення советських військ. Рада Міністрів видала відозву до народу, в якій з'ясовано, що нейтральність проголошено на основі рівно-сті та незалежности, згідно з духом статуту ОН. Закли-ком до мільйонів працюючих боронити свою вільну, неза-лежну, демократичну та не-утральну Мадярщину закінчу-ється ця відозва.

3-го листопада. Столиця оточена сталевим перетесом советських військ. Провінція повна советських частин. Звіт подас, що до другої інтервен-ції совети приготували 200 тисяч воїків та 2500 танків і павцерних авт. Цим воїкам, переважно татарського та монгольського походження, советське командування за-являло, що вони знаходяться в районі Суецького каналу і мають розбити англійських та французьких імперіалістів.

Мадярський уряд раз-у-раз протестує і заявляє, що він ніколи не просив про таку інтервенцію і на неї ніколи не погодиться. Він признає члєнів політичної та вій-ськової комісії і пропонує советам зробити те саме. По-полудні чотири советські ге-нерали, як члєни військової комісії, разом з мадярськими члєнами комісії почали пере-говори. По довгій дискусії прийшло до порозуміння в засадничій справі: Совети по-годилися вийти зі столиці і цілої країни 15 січня ц. р. Мадярські представники хо-тіли, щоб це сталося 31 груд-ня, але готові були погоди-тися на визначену Советами дату. Советські генерали по-просили, щоб дальші перего-вори велися в головній со-ветській квартирі на передмі-сті Текель, щоб вони могли мати безпосереднє сполуче-ня з Москвою. Комісія вїха-ла до цієї місцевости і пере-говори йшли далі. Коло пі-вночі з'явився в залі нарад генерал Серов, звелів вийти советським генералам, а ма-дярських члєнів комісії за-арештував.

4-го листопада. Революцій-ний Робітничий Комітет по-відомляє, що советські танки по-ступово ввійшли до столиці, але одна з найважливіших, на нашу думку, є загальне збійдування до справ засад-ничих і зневіра в можливість успішної праці. Мовляв, до війська й так уже не підемо, бо застарі. Нової програми для України не видають, на стратегії мало що розуміємо — зрештою тепер усе нове, атомова доба. Отже — що взагалі можемо ми конкрет-ного робити в Братстві, чи можемо взагалі чимнебудь допомогти визвольній украї-нській справі з еміграції? Чи все це не є витратою часу і грошей?

Ще того самого дня Надь, кілька осіб з його оточення, 15 жінок і 17 дітей схова-лися в югославській амбасаді.

Тим часом в столиці йшли завзяті бої. Коли барабаний вогонь не захитав оборону, советські танки почали сіяти вогнем по вулицях і кварталах, де не було ніякого спротиву, щоб жажом скили населення до податливості. Найбільш руйні та най-більше жертв в людях зазна-ла саме ці спокійні дільниці міста.

7-го листопада під вечір затихли гнізда опору в цен-тральній частині міста. Їх знищила советська артиле-рія; або їх обороняючі не ста-ло набоїв. Найтяжчі бої були в робітничій дільниці Чепель. Вони тривали аж до 11 ли-стопада. Там Совети були змуслені, крім артилерійсько-го вогню, бомбардувати опір-ні пункти з літаків.

Але як скінчався активний спротив, советські окупанти зустрілися із загальним, національним пасивним спроти-вом. Населення ігнорувало всі розпорядки льнякового уряду Кадара і всі накази советських військових коман-дів. Ці останні змуслені були почати переговори з не-милим їм робітничими та революційними радами, але всюди чули домагання поки-нути Мадярщину. Побачивши, що фронтально атакою не зломить одностайного опору населення, Москва почала добиратися до нього обхідни-ми дорогами. Насамперед во-на відновила зневажену та-смаку поліцію з розпороче-них та зацілених недобитків цієї організації. За цим пішов монтаж нової компартії. Пу-щено в рух московський ре-жим терору, арештів, роз-стрілів та депортацій. Вимо-ги реального життя і без-цільність дальшого спротиву змусили робітників піти до праці.

Випадає ще згадати про долю Імре Надь. Між юго-славською амбасадой і уря-дом Кадара укладено пись-мову угоду такого змісту: "Всі особи, які знайшли собі схоронище в амбасаді, будуть вільні, житимуть у своїх до-мах і не будуть потягнені за свою минулу діяльність". 22-го листопада Надь, його оточення, 15 жінок і 17 дітей сіли до автобуса, який мав їх розвезти по їхніх мешкан-цях. Але щойно автобус ру-шив з місця його оточив со-ветський відділ і скерував до головної советської команди.

Переважаюча військова си-ла СССР здавала мадярську революцію, але вона неспро-можна була вбити бажання волі й незалежности у мадяр-ській нації.

Кінець.

Кожний свідомий українець та кожда свідомка українка вважа-ють своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм члєнством збільшити ряди ідейних украї-нських патріотів.

Д-р Любомир О. Ортинський

ЗАВДАННЯ КОМБАТАНТІВ

(Доповідь, анголоісна на 5-му з'їзді Братства кол. воїків 1-ої Української Дивізії УНА 1 вересня 1957 р.)

(2)

Ми поставили собі — при засновуванні Братства — ряд цілей, що їх спільно хотіли реалізувати. Крім чисто практичних, таких, як реабілітація нашої частини і її члєнів перед західними альянтами і до-пущення їх до переселення, ми від першої хвилини існу-вання усвідомили собі відпо-відальність, що лежить на нас на відтинку збереження традицій збройної боротьби, як основного гаранту україн-ського визволення. В цьому напрямі ми повели видавни-чо-публікаційну діяльність, видали ряд книжок з вій-ськової та військово-меморі-альної тематики і спромог-лися на видання українсько-го військового журналу — "Вістей Братства кол. воїків 1 УД УНА". Журнал цей

добулися на звеличання їх пам'ятником.

Справою честі було і є для нас також матеріальне забез-печення наших інвалідів, що у великій мірі вдалося пере-вести знов же завдяки щєр-рїй жертвенності широких кіл українського громадян-ства в ЗДА та Канаді і завдя-ки наполегливій збірковій ак-ції кїлтин Братства у згада-них країнах.

Врешті ми можемо виказа-ти живую діяльність кїл-тин Братства у поодиноких країнах. Понад дві тисячі члєнів об'єднує під цю пору наша братська організація, яка, не зважаючи на вели-чезні простори, що розділя-ють нас, проявляє задовільну діяльність і, цюнайважніше, творить атмосферу спільности, одної великої родини.

Усі ці наші досягнення ста-ли можливими передусім за-дяки нашій єдності всередині товариства, завдяки жертвен-ній праці нашого братського активу і наскрізь прихильній до нас, як Товариства, поста-ві українського громадянства, якому на цьому місці хочемо

сердечно подякувати за до-пїр'я і щєдре спомогання на-ших починів.

На окремі відзначення за-служовує повна посвяти пра-ця цілого ряду pioneer брат-ської роботи, головню на аме-риканському терені, які в час, коли — що так скажу — наша фірма на цьому те-рені це не була дуже попу-лярною, мали відвагу закла-сти підвалини під нашу орга-нізовану, братську роботу.

Вже це побільне числені-ня дотеперішніх успіхів на-шого Братства вказує на те, що воно має серйозні успіхи, що в схемі організованого українського життя поза ме-жами батьківщини для нього є місце й призначення, що воно — потрібне. Мало того, без крїхти пересадки треба ствердити, що завдання, які виконує наше Братство, може виконати тільки власне та-ке комбатантське товариство, які наше, що спирається на тра-диції спільної фронтальної бо-ротьби й диспонує поважним числом члєнства. Виконання цих завдань чекав від нас те-льки еміграція, але в пер-

шу чергу наша поневолена батьківщина, яка знає, що має на еміграції, між іншими, теж і коло 15 тисяч колиш-ніх воїків Дивізії.

І тут ми зближаємось до засадничого питання: до на-ших завдань на майбутнє. Але щоб краще усвідомити себе, в якому напрямі мають піти наші дії в наступному періоді, доповним це бачен-ня до теперішньої діяльности Братства. Перед тим ми гово-рили про наші досягнення, кинули були прожектором тільки на одну сторінку ме-далі — на цю позитивну. Тим часом — нема де правди діти — є в нас, крім світла, і тіні, які колишній фронтоник, ми мусимо мати цинічно відва-гу приглянутися нашим хи-бам і недотятностям.

Передусім — мабуть, усі будемо в цьому ствердженні згідні — нашу організацію, подібно зрештою, як і інші українські організації на чужині, підточує хробак часу; нас опановує своєрідна спляч-ка. Ми віддалилися від нашої батьківщини не тільки в про-сторі та часі, але, на жаль,

віддалилися і психічно. Са-м по собі природне явище, що належить до соціології всякої еміграції, все ж цей процес віддалювання треба і можна ліквідувати, а при-наймні послаблювати, якщо не хочемо загубитися в буд-ля і затратити наше духовне обличчя. Отже, цей процес віддалювання від батьківщини відбивається рефлексом і на діяльності Братства. В міру того, як наше життя устабі-люється, і матеріально краще, члєнство Братства не росте, а спадає; спадають за-цікавлення працею товари-ств і жертвенність. Процес цей проходить повільно і не відриває впад в очі: бо й на пресовий фонд це перепадє жертва, "Вісті" це прену-мерується, і врядогоди є при-сутність на сходах. Але, приглянувшись ближче, ба-чимо, що жертвує дається вже як відлічне, що "Вісті" магануться непрочитани-ми в пивницях, що спадає фреквенція на наших сходи-нах і маліє число охочих до посвяти і праці. Є кілька причин, що призводять до та-

Гайдельберзі „Назва в структурі літературного твору” — напр., такі велемкові назви в Гоголя як Чічіков, Коробочка, Тарас Бульба й т. п. А тепер уже такі дозвольте попрощатись. На жаль, у поворотній дорозі переїздитиму Париж між год. 6-8 ранку! Ледве чи зустрінемось.

— Ледве! Це ж бо варварська година

ВІСТІ з НТШ у ЗДА

Р. Смаль-Стоцький

НТШ-ІВСЬКИЙ ФРОНТ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

У цьому, 1957-му році, минає десять років від часу організування НТШ на американській землі. За цих десять років НТШ видало 18 томів своїх праць і публікацій, включаючи й публікації, видані НТШ за допомогою Східно-Європейського Фонду. В друку є тепер далі 4 томи, так що наш видавничий доробок за цей час становить 22 томи праць і публікацій.

Про десяткі засідань наших Секцій, численні наукові конференції не має тут місця розписуватися; відзначу тільки Конгрес Української Вільної Науки в Колумбійському університеті, організований 26-28 грудня 1953 р. разом з УВАН, та Франківське свято, теж в Колумбійському університеті, в дні 12 і 13 травня 1956 р.

Вся наша суспільність знає, що поміж українськими науковими установами на еміграції НТШ займає виключне становище. Не тільки тому, що НТШ — це наша найстаріша наукова установа, що воно є батьком організованої української вільної науки і що з ним пов'язані всі світлі імена наших науковців, в першу чергу М. Грушевського й Івана Франка. Сучасне виключне становище НТШ засноване теж на тім, що воно свідомо продовжує свої майже 90-літні традиції і репрезентує не тільки нашу правду й об'єктивну науку, але й нашу науку згідно з заповідями Т. Шевченка, свого патрона, що в душі християнських засад остаточно оформив нашу національну ідею та вказав шлях до її здійснення.

НТШ-івці були, є і залишаться „перепідприємцями“ і вважають „неперепідприємство“ та „неперепідприємця“ ворогами ідей її патрона.

Тому НТШ стоїть на передових позиціях фронту нашої визвольної боротьби і безустанно несе наукову правду в американський науковий світ, що його так довго опанувала царська і совєтська пропаганда. Саме цього року НТШ розпочало три важливі акції в цім напрямі. Перша — це термінологічна акція, щоб встановити нарізні англійські наукові термінології для Сходу Європи і чітко визначити значення „універсального терміну“ „Рашія“; друга — це акція протесту проти скликання на 1958 рік Міжнародного З'їзду Слєвістів до Москви. Про обидві акції „Свобода“ поінформувала вже нашу суспільність. Третя акція розпочається восени, це спроба — з ініціативи НТШ — створити в Америці Союз Слов'янських Наукових Товариств, для спільної боротьби проти новітнього совєтського панславізму й за здобуття повної академічної свободи для слов'янських націй.

Так, наше НТШ — це не запілля, не вигідне „неперепідприємство“, а фронт! А фронт потребує і потребує всесторонньої підтримки від усіх патріотів-громадян, що їм дорожить заповіді Т. Шевченка. Та підтримка — це пожертви на нашу працю!

Управа НТШ глибоко вірить, що, з Божою поміччю та з матеріальною допомогою нашої суспільності, українська наука здобуде в наступним десятилітті весь вільний світ для справи волі України і всіх поневолених Московською державою, та що вона зможе теж остаточно звільнювати загрозі комуністичної Москви нашої Америки.

Члени Наукового Товариства ім. Шевченка на річному з'їзді Американського Союзу для Поступу Науки

Проф. д-р Любов Зофійовська, дійсний член НТШ, виголосила в дні 16 лютого 1957 р. в залі НТШ доповідь про річний з'їзд Американського Союзу для Поступу Науки (American Association for the Advancement of Science), який відбувся в Нью-Йорку в готелі „Статлер“, наприкінці грудня 1956 р. Союз заложений у 1848 р. і належить до найбільших того роду товариств у світі, маючи 52.000 членів. Він співпрацює із 264 науковими організаціями. Річних конвенцій було дотепер 123. Об'єднує він майже всі ділянки математично — природничо — лікарських наук. На з'їзді було 19 секцій, виголошено коло 1500 доповідей. Л. Зофійовська брала активну участь у конвенції і виголосила доповідь на тему „Ріст і регенерація протоплазми“, яку ілюструвала дія позитивами. Головним результатом її доповіді були дослідження (15 років) було ствердження, що протоплазма може ділитися і жити без участі ядра. Доповідь викликала велике зацікавлення і признання присутніх фахівців, які подікалися також науковим стадіям і походженням доповідей.

На цьому з'їзді був присутній ще й другий дійсний член НТШ, проф. д-р Михайло Гайдак, що доповідав про „Морфологічні зміни в часі життя бджоли“. В цей спосіб імена дійсних членів НТШ увійдуть у звіт річної конвенції Американського Союзу для Поступу Науки. Участь українських вчених у великих наукових з'їздах — це найкращий спосіб зв'язувати українську науку на еміграції із науковим світом — передусім американським. О. А.

ОСЕРЕДОК ПРАЦІ НТШ В ФІЛАДЕЛФІ

У місяці червня п. р. заходом дієвими і значущими членами НТШ у Філадельфії створено Осередок праці НТШ. Головою Осередку обрано доц. Данила Богачевського, заступником проф. д-ра А. Кияжінського, секретарем і скарбником мгр. Т. Печерського. Осередок об'єднує літературознавчу комісію, комісію історичних країн, а крім цього відділи: суспільно-економічний, історичний, філософський, природничо-лікарський, математично-технічний, музикологічний, образотворчий і референт мови.

Директорами були: проф. д-р К. Кисельський (1954-1955), та проф. д-р В. Лев (1955-57). На рік 1957/58 обрано директором проф. д-ра В. Січинського.

Бібліотека комплексу українських видань та періодики з цілого вільного світу, надіслані видавцями, редакціями та приватними жертводавцями. Подаровано теж для НТШ цінну бібліотеку М. Гайворонського, о. Л. Чепельського, листи М. Грушевського. Д-р Ростислав Лепкий зацікавився готовістю передати манускрипти свого батька Богдана Лепкого.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Наукове Товариство ім. Шевченка, що діє від 1948 року на терені Америки, закрило в січні 1957 р. нову добірну каденцію своєї діяльності на цьому терені. Завдяки жертвничому і повному зрозумінню ставленню нашого громадянства до цієї найстарішої наукової інституції, НТШ має тепер у посіданні дім, цілковито відремонтований і достосований для цілей Товариства, де може присвятитися науковій та видавничій діяльності і вести курси Університету Українознавства.

В останній каденції 1955-56 висунулися на перший план видавничі справи, наладнання наукових конференцій, належне відслідкування статистичних даних народів І. Франка і ін. Треба було, однак, подбати також про сплату боргу, який тяжить на нашому домі.

В останніх двох роках появилось у видавничстві НТШ одинадцять нових книжок та публікацій, з яких годяться згадати: П. Зайцева „Життя Тараса Шевченка“, І. Франка „Вибір з творів“, Е. Маланюка „Поезії“, В. Лепкого „Мазепа“, Ю. Яновського „Майстер корабля“, антологію поезій „Обірвані струни“, збірку українських новел і історичних повістей. Ці видання появились завдяки допомозі Східно-Європейського Фонду, а частинно завдяки приватним жертводавцям. В останньому часі появилось в розкішній виданні перший том „Історії Українського мистецтва“ В. Січинського. В друку — П. Грицька „Історія Галицько-Волинської Держави“ і М. Рудницької „Західна Україна під польською окупацією 1939-41“. Однак, продовження видавничої діяльності НТШ буде можливе лише завдяки жертвничості громадянства, бо фонди Фондації Форда вже вичерпалися.

Видано теж два томи „Записки“ і три випуски „Продісінг“ Секції НТШ. Наші наукові видання розсиламо безплатно до більше як 400 великих бібліотек світу. Другою діяльною діяльністю НТШ були наукові конференції і доповіді Секцій (істор.-філол., філол. і матем.-прир.-лікарської, та їх Комісії). В травні 1956 р. відбулася Франківська Сесія в Колумбійському університеті та в залі НТШ. Крім того влаштувано з нагоди річного з'їзду Секцій численні доповіді з різних ділянок науки. Відбуто теж в Торонто спільну наукову конференцію з Канадським НТШ.

Термінологічна комісія, що співпрацює з УВАН, Товариством Українських Інженерів та Українським Лікарським Товариством, збрала бібліографію термінологічних українських словників і тепер офіційовує ці словники. Заплановано теж видати загальний термінологічний словник. Термінологічна Комісія працює теж над ревізією українських термінів у ділянці хемії та над корекцією термінів у словнику Подвезька.

Шевченкові Роковини влаштувано щорічно спільно з УВАН. Університет Українознавства, заснований 1954 р., пропонує пошукати діяльність, влаштовуючи доповнюючі студії з обсягу українознавства для студентів американських коледжів і університетів. Директорами були: проф. д-р К. Кисельський (1954-1955), та проф. д-р В. Лев (1955-57). На рік 1957/58 обрано директором проф. д-ра В. Січинського.

Бібліотека комплексу українських видань та періодики з цілого вільного світу, надіслані видавцями, редакціями та приватними жертводавцями. Подаровано теж для НТШ цінну бібліотеку М. Гайворонського, о. Л. Чепельського, листи М. Грушевського. Д-р Ростислав Лепкий зацікавився готовістю передати манускрипти свого батька Богдана Лепкого.

В ділянці видавничстві намічено видати — за ініціативою і при матеріальній допомозі Комітету З'їзду колишніх студентів високих шкіл Львова, який то Комітет зібрав на ту ціль поверх 4.000 доларів — джерельну книжку про Львів в англійській мові. Комітет З'їзду, очолюваний інж. Володимиром Богачевським з Нью-Йорку, здепонував уже цю суму в НТШ. Підшукано 12 співробітників, які вже працюють над поодинокими темами. Редакційна Комісія складається з проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького, ред. В. Мудрого і проф. д-ра М. Стахів, що ввійшов на місце доцента д-ра Ю. Федиського, який перенісся до сейту Індіяна і в редакції цього видання дальшої участі брати не може.

Крім того намічено видати окремими брошурами серію біографій великих НТШ-ів.

Грогор Луїницький

ВЛАСНИМИ СИЛАМИ

Десять років минає з того часу, коли на вільній американській землі заходом українських науковців створено Американський Відділ найстарішої нашої наукової установи, відомої у цілому світі, Наукового Товариства ім. Шевченка, що під цю пору своїми відділами охоплює усі културні країни, де тільки найшлася хоч би невеличка група українських науковців.

Українська наука, поза межами рідних земель, має дуже важливі завдання: вона мусить перебороти опінію чужинної науки у відношенні до України, до її самостійного, окремишого культурного життя, відвоюючи правдиве, неспальшоване обличчя історії нашого народу і його боротьбу за своє існування та рівночасно з цим підсилювати своїми науковими силами протикомуністичний фронт, викриваючи усі свідомі фальшування сучасного комуністичного фронту в науці. Ці завдання української науки незвичайно важкі, бо як, з одного боку, „приятелі“ ліками ставляться переконачи чужинний науковий світ, що „України не було, нема й не буде“ — так знову ж, з другого боку, під цю пору на Україні йде немілосердне, жорстоке знищення всіх її культурних надбань і під кличем „пролетарі всіх країн, єднайтеся“ — цілковите обурювання.

Ніхто з нас не вміє протиставити тому, що діється на рідних землях, де українська наука у правдивому значенні цього слова не існує, а збірки творів наших письменників виходять у цілковито спотвореному вигляді. Для чужинного наукового світу цього роду зазіхання і обман — це явища не тільки чужі, але навіть часто незрозумілі. І саме викрити це, показати цей фальш і облуду чужинному науковому світові — це і є одним із завдань гурту наших вчених, що їх під цю пору об'єднує наша найстаріша наукова установа, Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА.

А рівночасно з цим Наукове Товариство на чужині усвідомлює собі вагу того, що в хвилині повного банкрутства московської комуністичної диктатури на Україні, виріне проблема виживання тих ділянок історії культури України, що їх комуністичний режим насильно усуває із життя, починаючи від історії Церкви, а кінчаючи історією купецтва. Привернути їм владу цінності, дати асесорний образ тих вартостей, що їх криво поштовпало більшовизм — це знову одне із завдань НТШ на чужині. Історія свесвітньої еміграції вчить нас, що хоч ніяка еміграція не встояла під натиском чужинних сил, але кожна з еміграцій дала свої повновелені батьківщині ті цінності й вартості, яких тоді, у тому моменті, їхня батьківщина витворити не була вміє.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА росте й розвивається тільки завдяки жертвничості нашого громадянства, воно здане тільки на власні сили. Це й не дивота: живемо в часах, коли й наука стала „політикою“, і тому всі видання, наукові конференції, доповіді, ціла наукова діяльність Наукового Товариства на чужині — це не тільки своєрідна маніфестація вільної української науки й доказ її живучості, але й діяльність з тяжі, і дуже часто, сілєю в оці деяких кол із чужинного наукового світу. І тому саме наукове Товариство на чужині мусить бути здане на власні сили, бо тільки з поміччю цілого нашого загалу воно зможе те „слово“, що його „на сторожі“ свого народу поставив Т. Шевченко, ніякою облудою і ніяким фальшом незапламленим донести на рідні землі.

ЖЕРТВОДАВЦІ НА „ДІМ КУЛЬТУРИ НТШ“

Український Конгресовий Комітет, Нью-Йорк \$29.717, проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, Милвок, Виск. \$6.000; Семен Угорчак, Бруклін, Н. Й. \$6.000; д-р Василь Стефурак, Шیکاго, Іл. \$1.500; Яків Удич, Нью-Йорк, Н. Й. \$1.025; д-р Миколай Сімен, Шیکاго, Іл. \$1.000; Комітет Об'єднаних Американо-Українських Організацій міста Нью-Йорку, Н. Й. \$800; Українсько-Американське Об'єднання в місті Міннігет, Дітройт, Мінн. \$700; Ліга Американців України в місті Походження, Шیکاго, Іл. \$692; д-р Богдан Гордінський, Дрейк, Н. Дж. \$650; проф. д-р Роман Осінчук, Нью-Йорк, Н. Й. \$600; Український Народний Союз, Джерзі Сіті, Н. Дж. \$600; Хор „Думка“, Нью-Йорк, Н. Й. \$533; д-р Н. Пелешович-Гайворонська, Форест-Гіллс, Н. Й. \$500; д-р Борис Філіпчук, Паєт, Н. Дж. \$500; Василь Пузда, Нью-Йорк, Н. Й. \$500; Український Інститут Америки, Нью-Йорк, Н. Й. \$414; Український Робітничий Союз, Скрентон, Па. \$400; Роман Пристай, Рочестер, Н. Й. \$250; Український Народний Дім, Дітройт, Мінн. \$250; д-р Лука Мінчуга, Джерзі Сіті, Н. Дж. \$210; д-р Микола З. Зарничий, Бруклін, Н. Й. \$210; 3-динний Українсько-американський Допомоговий Комітет, Відділ Савпорт, Конн. \$200; „Провидіння“, Шیکاго, Іл. \$175; Український Конгресовий Комітет, Відділ Вунакет, Р. Ай. \$157; Український Народний Союз, Відділ Гамтреск, Мінн. \$154; Микола Гречило, Милвок, Виск. \$150; д-р Іван Макаренків, Нью-Йорк, Н. Й. \$150; Комітет села Деявчині, Нью-Йорк, Н. Й. \$150; Тома Виничук, Чикаго, Іл. \$125; Тома Чорний, Балтимор, Мд. \$125; Іван Дунашків, Шیکاго, Іл. \$125; д-р Ярослав Войнаровський, Шیکاго, Іл. \$125; д-р Володимир Корнелюк, Огайо, Н. Й. \$125; Український Конгресовий Комітет, Відділ Бродпорт, Конн. \$122; д-р Ярослав Макарушка, Нью-Йорк, Н. Й. \$120; Архітект Юліан Ястремський, Нью-Йорк, Н. Й. \$120; д-р Р. Крупка, Шیکاго, Іл. \$115; М. Варан, Шیکاго, Іл. \$115; д-р Павло Джул, Поїнт Вудс, Мінн. \$110; С. Сроменко, Міннеаполіс, Мінн. \$110; О. Василь Остап, Обірін, Н. Й. \$110; д-р Любомир Біло, Вінгетон, Н. Й. \$110; д-р Роман Смик, Коул Сіті, Іл. \$110; Церква св. Юрія, Пітсбург, Па. \$107; Ольга Кухованчик, Рочестер, Н. Й. \$105; Український Конгресовий Комітет, Відділ Джерзі Сіті, Н. Дж. \$105; Американсько-Український Гурток в місті Клуб, Квінс, Н. Й. \$103; Українська Жіноча Організація, Нью-Йорк, Н. Й. \$100; Комітет Об'єднаних Американо-Українських Організацій, Відділ Клівленд, Огайо \$100; Ярослав Богдан Яремчук, Рочестер, Н. Й. \$100; Степан Ярема, Нью-Йорк, Н. Й. \$100; Володимир Ярема, Нью-Йорк, Н. Й. \$100; Осип І. Анастасія Кочан, Діжоліст, Іл. \$100; інж. Р. М. Левинський, Нью-Йорк, Н. Й. \$100; Олександр Наковичний, Шیکاго, Іл. \$100; баронеса О. Василько, Нью-Йорк, Н. Й. \$100; Осип Волк, Тривмбл, Конн. \$100; 3-динний Український Конгресовий Комітет, Відділ Джерзі Сіті, Н. Дж. \$100; Іван Смик, Шیکاго, Іл. \$100; Іван Станіслав, Нью-Йорк, Н. Й. \$100.

і, а далі книжку про українські вишивки (зі збірки д-ра К. Рогозінського), переклад творів Шевченка і ін. Постановлено видавати кварталний „Вісті“, який інформуватиме про діяльність і працю НТШ та співпрацювати при видавничих американських словників з ділянці музики, мистецтва і малювання.

В адміністративній ділянці створено при Управі НТШ референтури: конференцій і доповідей, Університетської інформації, бібліотеки, фінансів, друку і присудження наукового доробу для НТШ. Встановлено теж зв'язки з Українським Народним Союзом, Українським Робітничим Союзом, „Провидінням“, Українським Товариством, Лікарським Товариством, Товариством Укр. Інженерів, з обома Українськими Церквами, з жіночими організаціями, молоддю і редакціями часописів. Вибрано делегата НТШ на осередки Шیکاго, Клівленд, Філадельфію, Дітройт і Вашингтон та видано „Правильник“ для тих „Осередків Праці“.

В цей спосіб бажає НТШ розповсюджувати серед громадянства ті ідеї і принципи, яким воно служить, поширюючи серед нього зацікавлення для нашої найстарішої наукової інституції, притягаючи до членства і співробітництва не лише науковців, але й письменників та викладачів навізаних зв'язки з іншими, теж науковими українськими інституціями та організаціями і промостити в цей спосіб шлях для здійснення ідей, які НТШ обрало собі і яким служить.

Р. Кобринський

НАДДЕСНЯНСЬКИЙ ЧАРІВНИК

(Закінчення зі стор. 3-го)

року зірвалися бурхливі оплески, коли старезний дід (упоколений персонаж Довженка), сидючи на могилі і розглядаючи козацьку шаблю, каже: Було колись на Україні... Особливо український глядач відчув в цьому фільмі подих давньої героїки, величчя й краси такої протилежності до сухих, „пролетарських“ часів.

Наступний фільм „Арсенал“ появляється в 1929 році і зображує боротьбу з німцями, а чергового 1930 р. перший самостійний фільм „Земля“, підписаний якого рідний Довженка з творами Яновського, де світ української землі з її українськими мешканцями, представлений в теплій призмі вірного й захопленого сина „Земля“ — це героїчний епос українського села, що тисячолітнім корінням цупко опирається проминальним бурям, землі, що триває в непереможному масштабі насупроти нічності ворога. Ворог тут — революція, колективізація, яничарство в особі комуністичного агітатора, нікчемного відсалка правдивих порядків, самотності й сили української землі. Мистецька мова була ясна й проречиста, публіка, що заповняла по береги залі, оплескувала з не прихованим ентузіазмом сценні поразки агітатора, а сцену розпачі його сестри, що рве на собі одягу над тілом брата й біжить гола — як самозрозумілу кару, з задоволенням. Тільки на переділ цього фільму в Москві придворний графоман Сталина, Дем'ян Бедний, образився і сказав: „Довженко показує замість мистецтва, голій зад“. На те відповів Довженко, дивлячись на широчення, обрешалою обличчя Бедного, що „де-то побачив там своє лице“.

„Земля“ пройшла повз заклопотані очі рідного глядача і мала щастя промчати кордоном. Вона показала перед зачарованим західним світом у Парижі та Лондоні, де засвідчила вітальність та розмах українського режисера. Довженко вернувся до Харкова з закордонної поїздки, обдарований від своїх лондонських колег та друзів першими мультимедійними фільмами, чим у свою чергу захопив своїх. Після „Землі“ прийшов новий фільм „Іван“ — про будівництво Дніпрогесу. Сильський хлопець у вишній сорочці (артист Масока) прийшов будувати й вчиться техніки. Фільм кінчить

С. Світлик, Трентон, Н. Дж. \$100; Анастасія Бузель, Колчестер, Конн. \$100; д-р Н. Івнатчук, Петербург, Мінн. \$100; о. Петро Понятишин, Скокі, Іл. \$100; Михайло Муляр, Дітройт, Мінн. \$100; Український Конгресовий Комітет, Відділ Бостон, Масс. \$83; Український Конгресовий Комітет, Відділ Бруклін, Н. Й. \$78; Церква св. Миколая, Боффалло, Н. Й. \$77; Український Конгресовий Комітет, Відділ Янгтаун, Огайо \$76; о. Олександр Стиркан, Боффалло, Н. Й. \$75; „Самопоміч“ Коговас, Н. Й. \$75; Український хор, Балтимор, Мд. \$71; Український Конгресовий Комітет, Відділ Ютика, Н. Й. \$71; Іван Станішин, Клівленд, Огайо \$70; Українське Об'єднання Жінок, Пітсбург, Па. \$70; Українське Об'єднання Жінок, Вунсатер, Р. Ай. \$70; д-р Марія Сілич, Кентакі, Іл. \$65; проф. Сава Нікіфорак, Нью-Йорк, Н. Й. \$63; Український Конгресовий Комітет, Відділ Нью-Бритен, Конн. \$63; д-р М. Тетяковський, Корел-Гейбс, Флор. \$60; д-р М. Демидчук, Бруклін, Н. Й. \$60; Український Конгресовий Комітет, Відділ Вільямсбург, Дел. \$57; Український Конгресовий Комітет, Відділ Лорейн, Огайо \$55; д-р Осип Оршикевич, Бруклін, Н. Й. \$55; Український Народний Союз, Відділ Шیکاго, Іл. \$55; Український Конгресовий Комітет, Відділ Гартфорд, Конн. \$55; Український Мистецький Клуб, Шیکاго, Іл. \$53; Український Конгресовий Комітет, Відділ Клівленд, Огайо \$50; Український Конгресовий Комітет, Відділ Пітсбург, Па. \$50; д-р Микола Гривчинський, Клівленд, Огайо \$50; д-р І. Король, Форест-Гіллс, Н. Й. \$50; д-р М. Крижанівська, Нью-Йорк, Н. Й. \$50; Іван Лякуста, Іст Роквейл, Л. Ай. \$50; д-р Тома Ляпачук, Шیکاго, Іл. \$50; Матія Мале, Клівленд, Огайо \$50; Українське Народне Допомогове Об'єднання, Нью-Йорк, Н. Й. \$50; „Пролог“, Нью-Йорк, Н. Й. \$50; „Провидіння“, Філадельфія, Па. \$50; Г. Шулга, Балтимор, Мд. \$50; Н. Давидченко, Нью-Йорк, Н. Й. \$50; Василь Леричин, Гартфорд, Конн. \$50; Богдан Гайворонський, Ютика, Н. Й. \$50; о. Володимир Логович, Ельмайра, Н. Й. \$50.

ся такою реплікою Івана: „Товариші професори, викладачі Іванові все, що у вас є!“ Цей фільм видався москвинській поліції підозрілим і небезпечним, бо і його після короткого часу знято. Недавна „Івана“ поділяється з життєвими нещодами самого Довженка. Не зближались роки посиленого наступу на Україну, і Довженка заслали у Москву. Життя ще покищо не відібрали, як іншим, але зміст життя — мистецтво похоронено навіть. Ностальгія в несприятливій Москвинській, тут за рідним краєм породжують новий фільм про таку — „Аероград“. Фільм хог про Далекій Схід, але побратимів-таєжників — українців, вражає деякими формальними досягненнями зацькованого мистецтва: діалог двох побратимів у формі спільної рецитатції (права, цей діалог багатовраз скорочували й обрізували, аж лишилася біда коротенька сценка). Цей фільм — лебедина пісня відповісти скептикам, і з тої пори вже настала довга перерва в творчості Довженка.

Раптом у 1936 році розбухнуло цю довгу примусову мовчанку диничне соціалізація самого Сталина — фільм „Щорс“. Садистичне воїнство заковане українцями! Про москвинського продисейта, що робив свою провокаційну роботу в Україні, та ще й подавати такого неприхованого ворога якись легендарним повстанцем. Але горі переможцем! Можна було відмовитися — і загинути, можна було надіятися, що щось зміниться, що лихо переживеться... адже предки Олександр Довженка догнали... І він вивисово соціалізація: фільм виходить такий, щоб знохочений глядач відвернувся від екрану з відразою. І

„Витав за нашу совєтську Україну“ і дав культурфільм „Мічурін“ і „Життя в кайтах“ — твори занепащеної людини, що працювала в безлюдній відкритій зоні України вічнано-віч з переконаною несправністю москвинського політичного пікто. Тому вони не фільми, а драми на кшталт блідих трагедій бездарних „мосфільмів“, що дивують потворністю нормального глядача по цей бік залізної застави. Проте й ця дань поневоловачеві не дала заперук, що расовий український мистецтвець стане москвинським плебейм. Не став ним наддеснянський чарівник, що, як колись Гоголь, чи Максим Березовський (композитор і клявезист, що у віці 30 років покісався в Москві), не могли перенести московської атмосфери. Свідомість своєї расової окремішності й випливаючу звідлї національну гордість проміс краєз гаряче й трудне життя, нехтуючи накиненими бляшками „заслуженого“ і ніколи не звиваючи їх. Він міг тільки мучитися і нудити, як ті бідні коростяні коні, про які пише в „Зачарованій Десні“.

Він нудив. Про його тривожну мовчанку питали його звеличчизні закордоном: „Що діється з найкращим режисером наших часів? Чому він мовчить?“ Він мовчав у гнілі Москвинщині, нудуючи за Україною і співаючи в душі те, чого виспівати не можна було вголос. У 1939 році не витримав й, вдаючи „п'яного“, промовляв тихо до „воз'єднаного“ галицького мистця: — А пісню таку, пісеньку „А ми твою черпону каліку“ пам'ятає? Ми, пам'ятаємо також, та не співало, а так собі в душі.

Вже підійшла Олександрів Довженкові цілостіа біла весна, кучері на вродливий голові були як сніг сріблі, коли за гаслом „старикам у нас почот“, тобто не такі вони вже грізні — тоді справили лицемірний ювілей непокинувши опікуни мистецтва (уряд і партія). „До того ще збігав він зі смертю Сталина і „відлітою“. Цю передішку підхопив буйний нащадок столітніх дідів, українського роду й зібрався поставити новий фільм — поему про море. Та творче піднесення погасла дружна рука старшого брата — вийшов, отруївши чи вдувши „дорогого ювіліта“. З Олександром Довженком згинув останній представник наших великих мистців, у холодній Москві, далеко від чарівної Десни.

ВАМ І ВАШИМ БЛИЗЬКИМ ЦІЛУ БІБЛІОТЕКУ ЗАСТУПІТЬ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ТРИ ВЕЛИКІ КНИГИ

1238 ст. дрібного, у два столбці

друк.

Багато ілюстрацій. Мала. Зовнішній вигляд як університетський.

Замовляйте в „Свободі“. Ціна: 548.00.

„СВОБОДА“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОХОВАЛИ СЛАВНОГО БУКОВИНЦЯ

Українці з різних сторін Каліфорнії, як і найближчі приятелі - американці з фільмових студій Голлівуду, — в середу, 4-го вересня 1957 р., поховали на цвинтарі Інглвуд в Л. А., уродженця буковинця д-ра Григорія Г. Скегара, скромного українського діяча та широко відомого журналіста. Похоронного обряду довершив настоятель Української Православної Церкви в Лос Анджелес о. Петро Масвський.

Д-р Григорій Г. Скегар

Помер д-р Скегар в суботу 30-го серпня 1957 р. на недугу раку в шлунку, по двох тяжких операціях у шпиталі Креншав, де повних чотирьох місяців тяжко боровся за життя.

Родився 19-го січня 1891 р. в селі Погорілка, Буковина. До Канади прибув молоденьким юнаком 1908 року. 1919 р. прибув до Шингаго, як студент на Норвестерн Університет, а в 1923 році отримав ступінь Доктора Дентистики. В 1925 році отримав ступінь М. А. (професора) з колегії Шингаго Ло Скул. В 1924 р. отримав свою канцелярсько-дентистську і провадив її до 1938 року.

1940 року одружився з Наталією Войсичівною (народженою в Америці) і виїхав до Голлівуду, Каліф. Винчав їх владика Богдан Шпилька в Нью Йорку. В жовтні 1942 році народилася їм донечка, Віра, який тепер 15 років. Більше дітей в них не було.

В 1946 році дістався до фільмових студій в Голлівуді за техніку. Весною 1957 помер на пенсію, бо хотів присвятити свої останні роки журналістиці і видати свої праці окремою книжкою, але зараз по кількох тижнях запер на здоров'ї. Лабораторні аналізи свідчили наявність пієтрія (рака). Сказали це Покійному, бо мали до діла з лікарем. Д-р Скегар свідомо піддався операції, бо іншого виходу не було. Лікарі думали, що їм вдасться продовжити життя, але бодай на два-три роки. Покійний пропав Господи: „Коли б мені прожити здоровим бодай 6 місяців по операції, то за такий час я все-бі видати свої різні праці окремою книжкою“ — говорив мені багато разів, коли я відвідував його в шпиталі.

Дуже журився своєю донечкою, Вірою, що нематиме змоги дати їй батьківської опіки в дальших її студіях. Просто подивляти треба було його, як він старався вивести її на славу українку. Вже змалку, Віра, була дайкракою декламаторкою в нашій громаді. Її українська мова, з маленької дитинки, була кришталля.

Подружжя Покійного було дуже щасливе. Це показалося в останні місяці його життя. Не знаю, чи с багато таких українців між нами, які з такою посвяткою рятували б життя свого мужа, як це робила дружина Покійного.

Покійний був дуже великим любителем українського мистецтва. В хаті Скегарів була прекрасна українська й англійська бібліотека — включно з комплетом Літературно-Наукового Вісника. Прибрана була бібліотека писанками й вишивками. Покладено Покійного в домовину в темному убранні і з прекрасною буковинською вишивкою краваткою та з відзнакою з тризубом УНС, якого Покійний був довгі роки членом. (В нашій громаді був головою місцевого відділу УНС).

До Другої Світової Війни, — Покійний був провідним діячем ОДВУ на сході Америки від 1930 р. На терені Каліфорнії був знавний, як журналіст - науковець.

Довгі роки був секретарем Української Центральної м. Лос Анджелес (тепер Український Культурний Осередок) і головою від. УНС. Якийсь час він українську рідну школу при парафії Української Православної Церкви Св. Володимира, де настоятелем с о. П. Масвський.

З близької родини крім дружини і донечки, Віри, залишив ще стареньку сестру, Катерину, в Канаді і кузину п. Андрусика у Вінніпегу.

Покійний був веселою людиною, Вірою, що нематиме змоги дати їй батьківської опіки в дальших її студіях. Просто подивляти треба було його, як він старався вивести її на славу українку. Вже змалку, Віра, була дайкракою декламаторкою в нашій громаді. Її українська мова, з маленької дитинки, була кришталля.

Дуже журився своєю донечкою, Вірою, що нематиме змоги дати їй батьківської опіки в дальших її студіях. Просто подивляти треба було його, як він старався вивести її на славу українку. Вже змалку, Віра, була дайкракою декламаторкою в нашій громаді. Її українська мова, з маленької дитинки, була кришталля.

р., написану проф. Я. Бобинком.

„Майже кожне число деяких українських часописів, пише проф. Бобинк — присвячує цінні статті д-ра Г. Скегара, який вже не віднині пише на різні теми, а ті його праці друкувалися і в канадійських часописах — „Канадійський Фармер“, „Український Голос“, „Новий Шлях“, — в американській „Свободі“ й у Львові в „Ділі“ і в Чернівцях в „Часі“ і Манчун-Ті-Го (Манчун) в „Українській Вісник“, а також в американських журналах — наших й англійських.

1927 року був він першим українським представником на сьомий міжнародний конгрес дентистів у Філадельфії, Па., і звіт з того конгресу був поміщений майже в усіх українських часописах на цьому й на європейському континенті.

Під час Світової Вистави в Шингаго в році 1933, д-р Скегар був офіційним доповідачем до українських часописів і його дуже цінні статті були друковані в українських й давньвітних на американському континенті, а також на Далекому Сході.

Коли Американське Дентистичне Товариство приготувало великий твір: „Історія Дентистики“ — то з 77 тисяч дентистів було вибрано 7 людей, які мали приготувати цю книжку. До цього комітету вибраний був теж д-р Скегар, який уже був відомий зі своєї праці на літературному полі.

Одинокий українець серед такого великого числа англійських вчених — своєю скромною роботою дістав велике признание не тільки особисто, але тим самим діставалося те велике відзначення й українській нації, з якої д-р Скегар вишшов.

В 1935 році видав 1,000 примірників „Український Професіоналіст в Канаді й в Америці“, а кошти видання тої книжки покрив зі своєї власної кишені.

Приїшла Світова Вистава в Нью Йорку 1939 р. — і там знову бачимо д-ра Скегара, як він ходив від павільйону до павільйону, нав'язував контакти з представниками різних націй, переговоривав з ними, порушував завжди справу нашої поневоленої батьківщини.

В тих самих роках фільмувався „Запорожець за Дунаєм“ — і фільмова студія Американа заангажувала д-ра Скегара на керівника фірми. 1940 року видав він свої спогади окремою книжкою (200 сторін) в 2,000 примірників, під назвою „По Америці“.

З Нью Йорку перебирається він до Голлівуду і там дістається до фільмових студій — як репортер українських часописів. З тяжким трудом добився він до того, що перед ним отворилися двері фільмових студій, бо ж він всюди вступав, як українець...

Д-р Скегар одиникий з українських учених дістався до великого журналу „Буке Аброт“ і від 1938 р. вміщував там рецензії з української літератури й історії.

Почавши від 1948 р. д-р Скегар почав писати в „К. Ф.“ свій куток „З Наукових Записок“, який притягував до себе не лише звичайного читача, але й студентів високих шкіл.

Жалобними промовами попрощали Покійного: о. П. Масвський від парафії, — п. Т. Ногаш від Українського Культурного Осередку, — М. Новак від УНС, а від буковинців на еміграції, — д-р А. Вусик.

Домовина Покійного була вкрита безліччю вінок і китиць. Було чимало вінків і від чужинців. Спеціальна делегація — д-р А. Вусик, проф. Зав'язський і п. Славський — вшанували Покійного такими словами на вінку: „Останній Привіт Тобі Від Буковинців“.

Микола Новак.

МОЛОДЬ ПАРАФІА СВ. ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ в ТРЕНТОНІ, П. Дж.
— влаштує —
в НЕДІЛЮ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р.
Парафіяльний ПІКНІК
на користь Церкви.
Пікнік відбудеться на ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ ФАРМІ при гайлово No. 130.
ПОЧАТОК о год. 1-їй дня.
ДОВРИЙ ВУФЕТ. — ГАРНА МУЗИКА.
— І БАГАТО РІЗНИХ РОЗВАГ. —

УКРАЇНСЬКЕ БАПТИСТСЬКЕ Т-ВО
ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО
в НЕДІЛЮ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р.
— відбудеться —
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
ПОЧАТОК о год. 10-їй ранку
в ДОМІВЦІ — при 56 — 2nd Ave., біля 3-їй вул.
в НЬО ЙОРКУ.
В ПРОГРАМІ: пісні і бандура.
Комітет

► Нове видання для дітей
накладом
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
Володимир Бандурак
КОЗАЦЬКА ДИТИНА
Оповідання з козацької бувальщини.
Ілюстрації Миколи Бутюка
Обкладинка Миколи Лещачка
ЦІНА 50 цт.
Замовляти:
"СВОБОДА", Р. О. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Футбол Спорт Футбол
НЕДІЛЯ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р. Год.: 3-та по полудні
ELIZABETH, N. J. — Williams Field при Summer St. & S. Broad St.
ПЕРШІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ ЛЮІСА
УСТ Тризуб — Polish Falcons
ФІЛАДЕЛФІЯ ЕЛІЗАБЕТ
DIRECTIONS: Зализнична станція — Elizabeth Broad Penn.
Автомобіль — 28 і 62 до S. Broad & Summer Sts.
Автомобіль — Highway US 1-25 до Elizabeth Circle, на ліво Summer St.

ЗАКЛИК ЗУАДК

Американські Українці! Українське народне прислів'я каже, що „сятий голодного не розуміє“. Не в кожному випадку це прислів'я має пристосовування. Якщо мова про американських українців, то вони ніколи не жаліли ні грошей на народні цілі в рідному краю, ні грошей, харчів й одягу для своїх кривих братів і сестер, які жили в важких обставинах на скитальщині в Європі і поза нею. Вони не жаліють поважних грошових пожертв для своїх рідних у старому краю і для тих з-поміж нових емігрантів із рідних земель, які живуть в поважній скитальщині в Німеччині й Австрії. Між ними є старші віком, інваліди, хворі і діти. На кругло 18,000 залишених у Німеччині й Австрії с цюнайменше 7,000 таких, які потребують постійної допомоги від українського громадянства у ЗДА.

Потребують тієї допомоги ті старші віком, інваліди, хворі і діти тому, що допомога німецького, чи австрійського уряду є така незначна, що не вистачає їм на животиння, а не то на людське нормальне життя і лікування.

Досі в найбільшій мірі від допомогую акцію для потребуючих українських залишених в Німеччині й Австрії та й взагалі в Європі Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК). Він буде й весті і далі, але з уваги на нові обставини іншими шляхами і засобами. Бо в загальному відомо, що крім своєї харитативної праці ЗУАДК він майже безперервно переважливу переселенню акцію українських емігрантів. Його заходима переселилося тільки до ЗДА 45,000 українців з Європи, а теж з далеких країн Азії і з Африки. Останніми роками ЗУАДК розділював для потребуючих залишених харчів, що їх діставав від американського уряду. І тепер ЗУАДК може діставати привід харчів від уряду, але без товщу, бо товщ взагалі вилучено з привідку. Коли звачки, що транспорт тих харчів із державних складів до пристаней у ЗДА, а далі перевезення їх до місць привідку в Європі с для ЗУАДКомітету дуже коштовний, бо виносить тисячі доларів, то краще від тих харчів без товщу відомо.

Всі підписані організації будуть мати рішальний вплив і голос при розподілі цих грошей. Хто має чутливе серце, хто відкидає прислів'я про те, що „сятий голодного не знає“, той не завагасте ні на хвилину вилучити свою пожертву на благородну ціль допомоги своїм братам — це донадання товаришам недовол тисяч тих, які мали щастя переселитися до ЗДА.

Підписані організації вірять, що в Німеччині й Австрії зай-

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, INC.
P.O. Box 1861, Philadelphia 5, PA.

Дирекція Українського Народного Дому в НЬО ЙОРКУ
— повідомляє, що —
ПО ВАКАЦІЙНИЙ ПЕРЕРВІ
— буде відкритий —
у ЧЕТВЕР, 12-го ВЕРЕСНЯ 1957 р.
ПРИ КЛЮБІ „ЛІС МИКИТА“
РЕСТОРАН
ПІД НОВОЮ УПРАВОЮ
РЕСТОРАН ВІДКРИТИЙ:
У ЗВІЧАЙНІ ДНІ — від год. 4-їй до 10-їй вночі.
В СУВОТУ І НЕДІЛЮ — від год. 1-їй по пол. до 10-їй вночі.
— КРАПОВІ І АМЕРИКАНСЬКІ СТРАВИ! —
ДОМАШНЯ КУХНЯ! — ПРИСТУПНІ ЦІНИ!

Для Вашого відпочинку, дозвілля і забави
ВІДБУДЕТЬСЯ З КІНЦЕМ ЦЬОГО ТИЖНЯ,
в п'ятницю, суботу і неділю — 13-го, 14-го і 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р.
НА ОСІННЬО-МАЛЮВНИЧІЙ СОЮЗІВЦІ,
ОСЕЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ — БЛЯ КЕРГОНКСОН, П. П.
атранційний ДЕНЬ МОЛОДІ з багатоманітною ПРОГРАМОЮ
У П'ЯТНИЦЮ ввечері **СПІЛЬНА ВАТРА** із співами та товаришескими забавами.
В СУВОТУ впродовж дня
СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ
ІНАВГУРАЦІЯ НОВОГО СПОРТОВОГО ГРИЩА ДЛЯ КОПАНОГО М'ЯЧА!
ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ **ВІДБИВАНОВІ ЗМАГАННЯ**
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ“ (Ньюарк) — УСК (Гартфорд) за **МИСТЕЦТВО СУАСТУ І ЧАШУ УНСОЮЗУ.**
А ВВЕЧОРІ **ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ ТА ВИБІР**
„МИСС СОЮЗІВКИ“ на 1958-ий рік!
із правом до одного тижня безкоштовних вакацій на Союзівці.
• ПРИЙДЖАЙТЕ ВСІ! •
НЕЗРІВНЯНІ МОЖЛИВОСТІ ВІДПОЧИНКУ І РОЗВАГИ ДАДУТЬ ВАМ НАГОДУ ПЕРЕВЕСТИ НЕЗАБУТНІЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ СЕРЕД ПРЕКРАСНОЇ ОСІННЬОЇ ПРИРОДИ ТА НАБРАТИ НОВИХ СИЛ ДО ПРАЦІ!

МАРІЯ СОКІЛ І Д-Р АНТІН РУДИНЦЬКИЙ — ПРОФЕСОРАМИ ФІЛАДЕЛФІЙСЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ

Філадельфійська Музична Консерваторія (Ді Філадельфія Консерваторі оф Міюзік), найстарша музична школа з правом наділення усіх академічних ступнів у Пенсильнії, оголошує в своїй програмі на шкільний рік 1957—58 про закінчення до професорського збору двох відомих українських музик. Марія Сокол і д-р Антона Рудницького, П. Сокол буде працювати як професорка співу, а д-р Рудницький як професор фортепіано, оперного репертуару та камерної музики.

Окремий привілей Дирекції Консерваторії призначити Марію Сокол і д-ра Антона Рудницького, дозволяє їм відповідно завданням і здобити українським учням Українських Професійних Музикантів в Філадельфії, одночасно стати учнями Філадельфійської Музичної Консерваторії, з усіми правами і привілеями цієї американської музичної школи.

ДІТЦО ПРО УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

На основі звітів з інспекції шкіл українознавства в 7-ох місцевостях в Великій Британії, виходить, що в цих школах працює 25 учителів, навчаючи 385 дітей у віці передшкільній та в шкільному за обсягу дітей класу. Визначено, що 187 с в передшкільній, а з другої половини дві треті частини відідує першу класу (частю поділену для початківців і на вищій ступні) 143 учні, а решта, або 55 дітей, ходить до другої класи.

Навчання української мови, історія України, географія з природознавством, релігія, спів і народні танси. Найбільше дітей у школі в Брандфордті (151), приблизно половина дістають с в Олдамі 81 учень і Антоніу-Лейн 70 учнів. Далі три місцевості мають однакову кількість учнів: Лілс 26, а Гудерсфілд і Ковентрі по 25. Найменша громада в Мансфелді має 7 учнів першої класи. Ватки розуміють значення шкіл українознавства, а вчителі жертвено працюють.

муться справою налагодження справедливого розподілу тієї допомоги об'єднаними зусиллями тамошні покликані до цього статутів української організації.

1. вересня 1957 року.
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Українська Народна Поміч, Союз Українок Америки, Суспільна Служба Комбатантів, Центральний Комітет Вшанування Пам'яті Симона Петлюри в Америці, Український Золотий Хрест.

МИСТЕЦТВО ІТАЛІЙСЬКОГО СПІВУ (школа славетного ЕВЕРАРДІ)
ДЛЯ ПОЧИНАЮЧИХ І ПРОФЕСІЙНИХ СПІВАКІВ
— ВИКЛАДАЄ —
КЛАВДІЯ ТАРАНОВА
Оперна й концертна співачка, учениця артиста імператорських театрів — Александра БРАГІНА.
Відгук європейської й американської преси:
„... Співачка справжнього мистецького формату...“
... видатна школа... блискучі верхи й бездоганна поставка голосу...“
... неперевершена Америка...“
... оксамитний, зразково вирівняний і по-мистецьки опрацьований голос величезного діапазону, за яким стоїть велика пристрасна індивідуальність...“
Д-р музики П. Тамм
SU 7-5107 107 West 69th St., NEW YORK 23, N. Y.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нью Йорк, Н. Й.
Зустріч підбурдів.
Цього року минуло тридцять п'ять років від заснування в ЧСР Першої Української Високої Школи політехнічного типу — Української Господарської Академії.
Школа та проіснувала повних десять літ (1922-1932) та випустила 559 інженерів різних галузей техніки та індустрії.
Вихованці УГА, поспіючи частинно на рідних землях, а в більшості на чужині, з честю несли ім'я своєї Альми Матрі, серед різних народів і держав, гідно репрезентували українську націю та її державні змагання перед світом.
І тут приходить ствердити той парадоксальний і прикрий факт, що про Українську Господарську Академію в Подбурдах найменше знає (наслідком цілого ряду причин) саме... українське громадянство.
Отже з нагоди ювілейної зустрічі абсолютентів Академії в суботу 14-го вересня ц. р. о год. 7 веч. в доміці Т-на Українських Інженерів в Америці (2 Іст 79 вул.) будуть влаштовані інформаційні збори з виставою документальних матеріалів (фотографії, видання і т. і.), що освілюватимуть життя й діяльність незабутньої в історії нашої культури національної школи. Абсолютенти Академії і УТГІ відповідно подають, щоб з тих інформаційних зборів скористалася якнайбільша кількість членів нашого громадянства.
Н. Н.

Тунісія обставила військом альжирський кордон

Париж. — Габіб Бургуїба, президент Тунісії, проголосив „війнятковий стан“ у п'ятих округах здрож кордону Тунісії і Альжирю. До того обидві статі частини молоді туніської армії. Сталося це у зв'язку з проголошенням французького міністра військових справ Андре Моріса, що французьке військо має „право гарячого переслідування“ альжирських партизанів. Це „право“ французі розуміють у практичній так, що французькі воли можуть заганятися на території Марокко чи Тунісії за арабськими партизанами, які, втікаючи перед погонею, схоронилися на території тих держав. Габіб Бургуїба віраді перестеріг був альжирських партизанів і закликав їх, щоб вони не зловживали туніською територією для своїх операцій проти французів в Альжирі, але цей заклик не відіграв ніякого успіху. Внаслідку, в минулому тижні французі, загнаних на туніську територію в погоні за альжирськими партизанами, обиди шістьох туніських воїнів, а вже в цьому тижні в подібній ситуації агітували два туніські цивільні. В кожному з тих випадків французі й тунісці представляють ті події зовсім інакше. На всякий випадок, як сам Бургуїба не передбачував, про одержання партизанської війни в Альжирі відбивається прегопаго на взаминах між Францією і Марокко та Тунісією.

Т-ВО УКРАЇНСЬКА РІДНА ШКОЛА в НЬО ГЕПЕНІ, Конн.
— оголошує —
КОНКУРС — НА ВЧИТЕЛЬСКУ СИЛУ
до початкових клас (1-8) вечірньої школи.
Обтяження 24 год. тижнево, за винагородою \$ 180 місячно. Зголошення, враз із поданням доцьогочасної педагогічної праці слати до дня 20-го вересня 1957 р. на адресу: MYKOLA KOSZAK — 607 Elm St. — New Haven, Conn.

Український Музичний Інститут у НЬО ЙОРКУ
ВПИСИ ДО МУЗИЧНОГО САДОЧКА — ТРИВАТИМУТЬ —
до СУВОТУ, 14-го ВЕРЕСНЯ 1957 р.
і відбудуться **ПОДНІ**, в приміщенні Літературно-Мистецького Клубу в довший зал, а саме: під понеділок до п'ятниці — в годинах від 6 до 7 по пол., а в суботу від 2-3 по полудні.
Діти, що ходили до Музичного Садочка в шкільному році 1956/57, повинні зголоситися НЕ ПІЗНІШЕ 14-го вересня ц. р. щоб вможливити складання відповідних навчальних груп.
По ближчій інформації просимо звертатися телефонічно на число: LU 5-7897.
Дирекція УМІ

